

ROZSZARPAĆ (12) *vb pf i [impf]*

rozłz-, rozsz- (11), rozłz- (1).

o jasne; -szar-, [-szâr-].

[*praes 1 sg rozszarpâm.*] ◇ *fut 3 pl m pers rozszarpają* (1). ◇ *praet 3 sg m rozszarpął* (1). ◇ *3 pl m pers rozszarpali* (4). [*m an rozszarpali [cum N pl: niedźwiedzie]*]. ◇ *con 3 sg m by rozszarpął* (1). ◇ *3 pl m pers by rozszarpali* (2). ◇ *con praet 3 pl subst by byli rozszarpali [cum N pl: wichrowie]* (1). ◇ *impers praet rozszarpáno* (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde bez cytatu.

1. *Szarpiąc rozerwać (rozrywać), roztarg(iw)ać, rozedrzyć (rozdzierać); discerpere PolAnt, Vulg, Cn; rapere PolAnt; diferre, dilacerare, dilaniare, distrahere Cn [kogo, co (z wyjątkiem NeothAcros, Volck)]* (6) : przereczeni gwałtownicy mało ná tym mieli páná w łobie wkrzyżować/ y kápłany iego mordować/ y wyganiąć/ ále dobrá ciálá/ to iest kościołá iego/ gorzey niż kiedyś kátowie łukniá iego rozłzárpáli *CzechEp* 165; [Rozłzárpam/ Lanio, dilanio, discerpo. *Volck Yyyv*].

Zwoty: »rozszarpać na dwoje« (1): Nie trzebá Kátá było [...] zá káżdą nogę Záprzężono po koniu/ gnano w rozną drogę. Rozłzárpano ná dwoie bezecnego kupcá/ Ktory podał w niewolá nie iednego głupcá. *KlonWor* 32.

»rozszarpać między sobą« (2): A gdy był wielki rołthyrk/ boiąc się Rotmiłstrz áby Páwła nie rozłzarpáli między łobá [*ne discerperetur Paulus ab ipsis*]/ rołkazał idź łłużebnym á wydrzec go z połrzod ich *BibRadz Act* 23/10; *WujNT Act* 23/10.

a. *O dzikich zwierzętach* (1) : Poznay Oycze/ ieliż to iest łukienká prawdziwego łyná twego Iozephá/ czyli nie? o záprawdęc źwierz go okrutny rozłzárpał *LatHar* 271; [*BibRadz Gen* 37/33; Tákże y Woiewodę/ Borłkiego z Zoná iego/ Do słupowś łkazał więżać [!]/ y łtrzelełś do niego [...] áno tákże ná ledzie/ Zá rołkazaniem twoim/ rozłzarpáli *Niedźwiedzie NeothAcros D2v, D2v*].

b. *O siłach przyrody* (1) :

Zwrot: »w sztuki rozszarpać« (1): gdyby nie łáłká twoia byłá Nádemną, dmy gwałtowne, y wichrowie morłscy, W łztukiby mię nędznego byli rozłzárpáli *CiekPotr* 63.

2. *Rozdrapać, rozgrabić, spustoszyć, zagarnąć; diripere Cn [co]* (6) : *Diar* 76; [*posłowie mówili:*] prosić nie przestawamy aby to od tych, ktorzy to sami rozszarpali, co było miało być ku pożytku wszystkim przywrocono było. *DiarDop* 113; krolowie ktorzy [...] przeciwko Báránkowi kwoli iey [*bestii*] byli powłtáli/ łámisz iá pothym poczną w nienawiści mieć/ ták iż iá odrá/ obnáżá/ y łpułtołzą/ y miáłto iey rozłzárpaia/ y náołtátek ogniem zápalá. *RejAp* 146; Potym w nocy z oney łzkápy wyłkocziwłzy w kilku miełscach miáłto [*Trojł*] zápalili/ ná bełpiecznie łpiące vderzyli [...] tákże nędzne miáłto wzięli y rozłzárpáli. *RejZwierc* 168; *OrzJan* 136; Nuż w Krześciánłtwie inłzym gđzie kácerłstwo opánowáło/ ázaż nie widłimy/ iáko tákże obfite nádánia/ pobożne/ poiędziono/ rozłzárpano/ y w łwiectwo/ á co gorzey w przeciwnie temu kácerłstwo obrocono. *PowodPr* 50; [*KromHist* 25; Chorągwi Mołkiewłkich włzyłtkich dołtano: oboz rozłzárpano: koni nieprzyaciellkich dwádziesciá tyłięcy y inłze łupy między Zołnierze rozdano. *BielKron* 1597 527].

Synonimy: 1. *podrapać, porozdzierać, porozrywać, ranić, rozdrapać, rozedrzyć, roztargać;* 2. *rozerwać, roztargać, roztargnąć, złupić.*

Formacje współrdzenne cf SZARPAĆ.

Cf **ROZSZARPANIE, ROZSZARPANY**

JR, MN